Nuo mr
29570

EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

12. aastakäik

Toimetaja Juhan Kokla

Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Hans Schöier

Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis, sisekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46

Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimisperioodiro nr. 28656

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 155:–
Termin (4 kuud) ..... kr. 56:–
Kuu ..... kr. 15:–

Kuulutusehind 75 öörl rem.
Arikuulutused 1 kroon rem.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren

Kolmapäeval, 21. oktoobril 1970
Upplaga C
Nr. 244 (3528)

VÄGIVALD kogu maailmas
Põrandaalused terroristid

(EV) — Vägivald kogu maailmas võtab liha suuremad mõõtmed ning valitsused, politikud ja politseivõimud on sageli nõutud terroriaktisioonide vastu võitlemiseks. Inimeste kõidutamised, lennujute kaapardamised, pommiatendaadid, politsein ike mõrvamised, sõiluonlide ja avalike hoonete pommitamised ning vägivalldsed demonstratsioonid ja rongkäigud ei ole enam mite sinuit. Ühendriikide vald kogu maailma probleemideks, välja arvatud raudeesriidetagused riigid, kus distsipliin ja kord on nii tugevatele diktaatorlikele alustele rajatud, et seal tõmmatakse sellised nähted juba eos.

Kui Euroopat peeti seni ajani kogu maailma tsivilisatsiooni hõlluks ning stabiilsuse musterkujuks, siis viimasel ajal on ohukord tundtavalt muutunud ning isegi sellises rahulikus riigis nagu Holland oli kuninganna Juliana sunnitud parlamendilt nõudma vägivallategude likvideerimist.

Kuninganna juhtis eriti tähelepanu asjaolule, et maidstid kihutavad üles töölised ja üliõpilased, kes ei alistu enam korrale ja seadustele ning muutevad ühiliinks demokraatlikule riigikorrale.

Poliitiline terror on sõjanud sõidvad jõured ka rahutikule ja taeskasluksie Inglismaale ja Põhja-Iirimaale, kus katoliiklaste ja protestantide vahelised sõjandite pikkused vaz tuolud on kajastunud niiid tõnavs ahinguteс, pommitamistes ja poletamistes. Inglismaal tõstavad samuti read Waleisi rahvuslased kes ei kohtu tagasi vägivallategude eest ning viimasel ajal on võimudele peavalu hakanud valmistama ka muslimid, kes iõõd huljuti politseivõimudega Londonis maha suure lahingu.

Terror on nõidanud tähelepandamisi ka Itaalias kus poliitiliste motiividel tungitakse kallale valitsusasutustele ja rünnatakse politseivõimusid.

Nii näiteks lõppesid Lõuna-Itaalias, Reggio Calabrias, neli päeva kestnud rahutused tulevahetusega, mille kestel sai inimesi surma ja haavata. Anarhistid, kellede eesmärgiks on valitsuse kukutamine, organiseerinid Milaanos ühes paigas mõned kuud tagasi pommiplahvatuse, mille tulemusena sai surma 14 ja haavata 90 inimest.

Terrorism Prantsusmaal on sporadiline ja seda harrastatakse peamiselt poliitilistel motiividel. Kapitalismivastased pahempoolsed on kõeseloval aastal sooritanud terve rea pommiatentaate ning neode agendid organiseerisid ka 1968. aastal ühõpimate ja tõolaste mässu, millele eesmärgiks oli president de Gaulle'i kukutamine.

Prantsuse terroristide rõõdesse on huvitavat kombel viimasel ajal tekkinud palju väikekaupmehi, kes protesteerivad suurkaubamajade asutamise vastu.

Kuna sellised suurettevõtted rõõvivad vaikeste kaupmeeste leiva. Lääne-Saksamaal on olnud pärast seda kui Berliinis noori üles kihutanud jõõsepoolne agitaator Dutschke esi nõõsti revolutsioonilisest hõõvata võõdemisi võõkse.

Sakslastel on kõige rõõkem tõõmist arasbia terroristidega, kes on pritamad lõõmel lennukite ülevõõmist Lääne-Saksamaa lennujaamaest.

Ladina-Ameerikas on terroristid valinud endale uue taktika: välisdiplomaatide röövitamine. Kõesolevaal aastal on Leonia- ja Kesk-Ameerika riikides röövitatud õõeksa võõ-

Järg. lõk. 2.

BALTI KÜSIMUS
Saksa liidupäeval

BONN (EPL) — Balti riikide küsimus kerkis üles Saksa liidupäevavaidlustes Bonnis 5. oktoobril n.n. küsimustunnis, kus välisministrilt pärilt selgitusi mõtmetes probleemides ühenduses äja sõlmitud Saksa-Vene lepinguga. Muu hulgas pidi välisminister Scheel vastama küsimustele saksa põgenike- ja veteranierganisatsioonide asendi suhtes pakti taustal ja samuti, kas valitsuse hoiak Balti iseselvuse suhtes on muutunud.

Balti probleemi kergitas kristlikdemokraat von Fricks, kes jõhtis tõbelepanu riigi Võlisametl poolt äsja Balti Nõukogule antud vastusele, et Saksa Liiduvabariigi politiikis ei ole Eesti, Läti ja Leedu osas muutunud, st. et neid maid peetakse sõjalise okupatsiooni all olevaks, nagu seda väljendati a. 1968 siseministri kirjas rahvusvahelisele põgenikeorganisatsioonile ja küsis, kas pöörisco Venemaaga, millesi mõõratakse vastastikune praegu tegelikult valitsevate piiride austamine, ei ole tegelikult Saksamaa eiiski tunnustanud seda okupatsiooni.

Välisminister Scheel oma vastuses kordas, et Balti riikide annekteerimise tunnustamist ei ole ühegi lõõnesaksa valitsuse poolt toimunud, ka mitte praeguse poolt.

Paktis määratakse, et mõlemad pooled loobuvad võgivaldsest piiride muutmisest ja see ei puuduta küsimust, kas need piirid on tekkinud õigusliikult või mitte. (Vasta lõõmalt tõnases juhtkirjas).

Järgmiseks teatriõõituseks on Stockholmis laupäeval 7. novembril Södra Teatris Pinna-Stuudio pooli esitatav duusikomöödia "Kihlus". Arvo Mägilt. Pildil tegelaskond. Vasakult Siiri Kuldkepp, Signe Pinna, Leena Õun ja Tiina Element, tagarcas Jussi Romot, Roman Võli, Nils Moritz (lavastaja) ja Aleksander Pihl. (EPL-foto Tippo)

Konverents Lüneburgis

Europa maade eesti koskeste organisatsioonide esindajate nõstakokkutulek toimub neljapäeval, 22 oktoobril Lüneburgis, Lääns-Saksamaal.

Konverentsi korraldab Ülemsõõmise Eesti Kesknõukogu Europabüroo (juhataja kolonel Alfons Rebane). Päevakorras on ettekandeid välispõõitilisest olukorrast Europas ja liikmesmaade organisatsioonide nõurandõd olukorrast nendes maades.

● USA-s õõn Ellyn'is ristiti Ervin ja Malle (n-na Pärtel) Riiitelmanni tõtar Linda. Lapse isa töötab Edison-kompanii juures elektriinsenerina.

● Chicagos ristiti Heikki ja Inne-Lee (n-na Kõipsaar) tõtar Ingrid-Mai. Lapse isa töötab õhujõõude kaptenina radarlaboratooriumis.

Eestlased välja soome noorte liberaalide nõue

Rahvusvahelise noorte liberaalide ja radikaalide liit The World Federation of Liberal and Radical Youth võõtis oma kongressil 5. septembril Middelkerkes Belgias kahe soome organisatsiooni, Liberaalse Noortelidu ja Svensk Ungdomi, ettepanekul vastu resolutsiooni, milles soovitati liidu keskvõõitsusele Eesti õõseraldemokraatliku noorgeorganisatsiooni väljavõõsamist.

Oma ettepanekut põhjendasid soome delegaadid sellega, et nimetatud eesti organisatsioon ei ole nõõs tunnustama Euroopa praeguseid piire. Soome organisatsioonidest, kellel oli kokku seitse esindajat, Middelkerke kongressil, Liberaalne Noortelit on Liberaalse rahvuserakonna ja Svensk Ungdom Eesti rahvuserakonna Soomes noorteorganisatsioon.

Tartu tähtsamaid liiklussõõni, Riia tänav.

"Emajõelinna tänavad vajavad uuendamist"

Ajaleht "Rahva Hääl" kirjutab V. Lõõn, et Tartu auklikke tänavaid kirub iga kaugemali saabuv autojuht, tõõkimata kohalikest roolikest roolikeerutajatest. Isegi kõige elavama liiklusega magistraalid on käest ära: kõõbamaja ees mee-autub asfalt merelainelt. Leningradi maanteel ajab õõks auk teist taga ja Riia tänava lõpp el tee õõlikoolilinnale ühise au.

Loetelu broshüüris "Tartu" näitab, et Tartus on praegu 274 tänavat, milledest 26 kannavad kommunistlikke nimesid. Nii ei puudu nõõid ka Tartus V. Kingissepa tänav, J. Lauristini tänav, H. Heldemanni ja R. Põõsami tänav, Nõukogude tänav ja Nõukogude väljak, Stahhanovi tänav, Komsomoli tänav, Oktoobri puiestee jne. Lisaks kannab rida tänavaid ka venelaste nimesid.

Uldse on Tartu tänavate kogupikkus 146 kilomeetrit. Sellest on maantee moodi muskatelgu tänavaid 13 kilomeetrit ja munakivide sillutist omavaid tänavaid 18 kilomeetrit, Küik teised tänavad on veel kruusakattega. Uteldakse, et vähemalt kaks kolmandikku Emajõelinna tänavavõõrgust vajab uuendamist.

Aukude tekkimises on süüdi õõuke tänavakate (16 sm) ja tänavaid kasutavad rasked masinad. Viimase ajal pandakse maha küll 70–80 sm sluskihti, kuid tänapäeva nõuetele vastavaid liiklussarteeid on siiski veel vähe.

Olukorra parandamiseks saab Tartu mõne aasta pärast oma teedevõitusse, mis hakkab tegelema nii suure liiklussoonte ehitamise kui ka seniste remondiga. Sellele lisab V. Lõõn veel, et linnas rajati oma jõõudõega Tehase je Teguri tänava kanti (Emajõe äärde) teedejaoskonnale uus tootmishaas, kuid see tootmisbaas ei saa siiski veel naftabituumenit vastu võõta, sest selleks puudub vajalik spetsiaalne hõõla.

Tänavate remondiga tegeleb Tartus rõõbiti mitu asutust. Neist kaks tõõtsamat on 'teedejaoskond ja linna ehitustrust. Viimase tegevuse kohta ütleb V. Lõõn, et nemad saavad oma asfaldi raudbetoondetaillide tõhaseet. Kuid selle asfaldi osas on sageli tegu praagiga.

Tõhasele on see tulutoov asi, sest asfaldi tonn maksab ikkagi 11 rubla, ja vastamata sellele, et see riiklikule standardile le vasta. TPI-s tõhtud analüüsid näitavad, et selline asfalt kõõbab enamasti ainult mõõsiteks kihiks. Tõhas peaks monteerima paika uued masinad ja uue tehnoloogia kohaselt asfalti tootma.

Tänavu saab Tartus esinnkordselt asfaltkatte Uus ja Õpetaja tänav ning osaliselt uuendatakse ka Riia (raudteevõõduktist linna piirini), Vaksali ja V. Kingissepa tänavat. Uus parkimisplats rajatakse Poe tänavale. Lisaks saab uue nõõ ka Võõdu sõõ: sõõdutee laiendamise mõõmerealiseks ja senine kehv valgustus asendatakse.

Eelarvest suurema summa võõtavad veel kruusakattega tänavate ja kõõnniteede remont. Kuid ka sellel remondil ei ole suuri tõõgajõõgi seal, kui linnas ei muudeta senist kaevamistõõde praktikat: üks organisatsioon on vaevalt oma kraavid kinni sjanud, kui teine alustab seal samas sõõgimist. Tõõgikult puudub organ, kes pikemat ajaks planeeriks ja perspektiivselt juhiks kaevamistõõd. Praegune komisjon jõõgib põõhiselt vaid seda, et ei lõhutaks olemasolevaid kommunikatsioone.

Vene propaganda jaburdusi iseseisva Eesti mustamiseks

(VES) — Kui keegi ühest äjast lõpmatuseni kõõelab, siis õõldakse, et ta tahab kõõlaja võõnuks kõõelda. Tõõsell sama mustri järgi kaib Moskva eestikeelne propagandabüroõõtõõn. Selle äejse numbri Ees oli toodud terveik 16-lõõkõõjõõline kirjutis "Hõõleri luure sõõsed". See Moskva poolt lõõpmatusení eõõtõõnd teema on seekord täõõdetud erakordsete suurte valedega, millest aõõjõõrgnevalt mõõned õõõsõõmõõsõõvad näõõl.

Nõõmõõlt õõnud 1919 a. peale Saksa luure Eestis õõnuskõõl tõõev ja levitõõnõõ propagandat Saksamaa kõõsuks. Kirjutõõs nõõtõõr, kõõõõks seekord õõõõtõõb keegi L. Park, nagu ei õõõõks õõõõõ

EPL
21. oktoobril 1970

VASTUOLU

Nagu märkisime juba varem vähtleb teatud vastuolu Saksa liidvabariigi Välisministeeriumi kinnituse Balti Nõukogule ja tõsi ülemaalimsele keskonkoogule, et Saksamaa politika Eesti Läga ja Leedu staatuse osas ei ole muutnud ja ühe N. Liidu-Lääneseksa pakti tekst vahel, milles teatavasti lubatakse "mustada teise riigi puutumatust nende praegustes piirides". Nõukogude Liit teatavasti on praegu oma snatuste ja sõjasangi-piirides.

See vastuolu kerkis üles 9. oktoobril ka Läänesaksa liidupäevastungil küsimuste kujul välisministrile Scheelile. Rahvasaadik von Fircks küsis viimaselt, kuidas on ühendatavad ühelt poolt paktis deklareerituud respekt praeguste piiride vastu Välisministri 27. augusti vastusega Balti Nõukogule, kus kinnitatakse Sisemiinisti poolt 14. juunil 1968 IRO-le antud seletust liidupäevi poliitiku kohta: "mitte tunnustada N. Liidu poolt teostatud Balti riikide annektsioonl".

On huvitav jälgida küsija ja välisministri vahel arenenud diskuisioonl, kus Scheel kaigepealt vastas, et üiksi pärnstsojangsetest Saksamaa liiduvälistustest ei ole avaldanud deklaratsioonl, millis oleks sisaldanud Balti riikide N. Liidu kõige liitmise tunnustamst. "Saksa-Soyieti lepingu allakirjutamisega ei ole selles midagi muutunud", kinnitas välisminister, kes tuletas meelde tema Moskvast tagasisaabumisel 7. augustil tehnuvalual tehtud avaldust.

"Meie poolt deklareeritud valisolekut mitte vägivaldselt muutta piirisid Euroopas, on osaks lepingus ettenähtud vastastikusest vaievalilast loobumiset. Piirsid võib vastastikusel alatasel rahuliisl teel ka tulevikus muuta voi tühjaks."

Välisminister pinudis selle tetaadiga alla kriipsuinda, et kokkulepe status quo tunnustamiseks ei ole idemine nende piiride de jure tunnustamisega. See olevat ainult kohustus mäte faktilist olukorda vägivaldselt muuta. Kohustus, millele endale on võtnud ka N. Liit, kes aga teatavasti enne lepingut suurt osa piiridest Euroopas ei nii vägivaldselt kui ka kokkuleppel Hitleriga varem muutnud ja nüüd taotleb nende läiendatud piirade puutumatust.

Rahvasaadik von Fircks (CDU) leidis, et vähemalt saksa keelepuugi järele lepingu ametlik tekst ei ole isegiilmi kuna "austada teiste riikide puutumatust nende praegustes piirides" siis ilmselt siiiselt on poratud, kui tegemist on rahvusvahelise õiguse vastastte annektsioonidega, mis ei ole toime tulnud kokkulepetega. Scheel vastas, et see kõik et taksta kindlasnäitmrisst, et ühepoolsed piiride muudatused, mis toimuvalt alati simult vägivallaga toimuvad, Euroopa rahu ohustavad ja et seda seepärast et saa teha Saksamaa politika aluseks: "Meie oleme kõik kui ma seda veel lisada tahm — oleti tõime tulnud sellega, et me seisukohta et vot mud piirile õiguslikuke küsimuses."

Von Fircks tundis nüüd huvi, kas on mingeid tõendeid selle kohta, kas N. Liit lepingupartnerina pakti ühda artikli sõnastuse ja sisu samuti tõlgendab kui Scheel Välisminister kinnitas nuud, et lehträtkimispiirokoolid, mis lepingu kasrtlemisel liidupäevalt turvustesmuile tulevad, näitavad, kuidas end valjendas ühisräägimiste N. Liidu valjemaitse.

Nagu refereerimist selgub, on Lääne-Saksa liidupäevaringi valitsus ilmselt sõnastuse vastuoloskiiksle vastamata nuudi liidupäevaees vedkord kõnetanud, et statuss-quo-piiride respekteerimine siiski ei sisalda nende piirde de jure tunnustamise, kui need piirid on tekkinud rahvusvahelise õiguse rikkumise ja vägivalla tulemusena. Balti maa on seega respektiertud "ivcoeptin bellica", sõjaline okupatsioon kaudu tekkinud piirgude olukord.

KLA

Väljaandmine ja Myrdal teemaks lugejakirjades

Svenska Dagbladet on avaldanud veel lugejakirju, milledes kritiseerivaks peal. Myrdall esinemist televisioonl teises programmis kus ta eõgustas tapeli legioonäride väljaandmist. Ja lisas juurde, et "ta käituks tapeli samamoodi ka tänapäeval". Mõjurgnevalt anname edasi Harri Riiksi lugejakirja, mille avaldas Svd.

TV-intervjuus 30. septembril sõnastas hr Gunnar Myrdal halti pogenikke — "koda me nii sõidamilkult vastu tõmme" — venevastase ohkkonna tekitamisele kaasaatamses.

Eut haiti pöörelkud ja nende organisatsioonid pole tegelinud venevastase propagandaga, veel solcitatud nii Rootsile kui ka teistele riikidele sõvjetl taimurile kuuriteguisid Baltikumis. Kas me oleksime pöörlud tänuna südamliku vastuvõtu eest rootslastele valetama Stalini ja Beria Sovjeti kohta ning koike seda estuma kui midagi taotlusvärset ka Rootsile?

Ja kuidas iseloomustab hr Myrdal vene kirjanike protestiaktsioone kommunistlike diktaatorite vastu? Kas on tegemist "venevastase" aktiivsusega voi aktsioonidega, mis tõstlevad vahamaid elamisõigmuus vene rahvale?

Väljaandud lätiaste vastused TV-reporterite küsimusele paistsid jäigivat sõiheliselt ühtset mustrit, kuid pähepõitud asjadega vähi kergesti juhtuda ajpudusi.

Dr. Eichfuss, kes viibis kuni 20nndate aastate lõpuni Sovjeti vangilaagrites, kõneles kogu ea oma viibimiest Rootsis ja langetas m.h. ja said sõnu viilsminister Undéni ja peaminister Erlanderi kohta. Kuid dr. Eichfuss saadeti valja jaanuaris ja Erlander sai peaministriks alles novembris 1946. Dr. Eichfuss oli sovjeti instruktor on olnud andestamatuilt lohakas.

Riias intervjueeritud end. leegionärid kõnelesid embkumb kas saksa voi läti keelt, kuid hr. Erik Stumbrits, kes sovjeti võimude hoolitusel saabus Rootsi parajasti filmi esitenduseks, oli saanud veel parema kooli — ta kõneles puhast rootsi keelt. Eut temmp jäi paar korda vahele. Ta seletas, et tal polnud midagi selle vastu, et teda koju Lätti tagasi saadeti — ta oleks sinna nagunii tagasi pöördunud. Kuid miks sel juhul ühtik pögenemine üle Läänemere? Miks ei jäänud ta kohale, oodanud lähenevat Punaarmed ja saanud nõivisi jäähi nii oma ohvitseridest kui ka tsiviilhallatsest?

Hr. Stumbrits motiveeris oma keeldumist TV-publiku ees kokku saamast läti eksiilis viibiva sotsiaaldemokraadi dr. Bruno Kalninshiga muuhulgas seletusega, et ta on 24 aastat Rootsist eemal viibinud ja et Kalnins on veel kauem olnud eemal Lätist.

Miks aga ei kasutanud hr. Stumbrits ära telle kätteantud sinulandet jõuhust võtta otsekontakt ühe vällmsel eluneva lätiasega, kõigele muuhe liiaks ei veel ühe vasekpoolesega? Kuid valdus hästi informeeritud ja asjatundliku dr. Kalninsja oleks kujunenud kähtlemata tunduvamaik taskõnaks kui et vastata Gun Allroothi hestantiikele küsimustele.

Samal veerul vanem sõna ka Lembopingis elunev Eugen Jantzeen, kes märgib, et paljuski TV-vastajad kindlasti tabas shokk kui nad kuulsid prof. Myrdali sõnas Sovjetist kui "õigusriigist". Ta jõuab

Hr. Myrdal, kas T. toepoolest ei teadnud, mis juhtus Eestis, Läti ja Leedus varem, aastate 1940—41? Alumiiksi Eestis hukati vist kindlasti a. 1940 kaks tuhat sõkal, see oli tegelemal politiiskaa. Ja saksaselaiga voi olid armees. Uhel juunipäel 1941 arreteeriti 13 000 inimest ja veeti Siberi sunniitöölägrisse, kust vaga paljud pole tegsa pöördunud.

Ta nimetaste vetelaste-firma Muidugi ole mõt pöhjust tunda hirmu paiast kõike seda, mis juhtus Stalini hirmuvõimu ajal. Selleks on igati pöhjust ka tõdejaeva Rumeenias, Jugoslaavias Ungaria ja eelkõige Tshehhoslovakiias. Kõigile sõjl oma parterikoldeidel kui Teil on nestub neid kõite saad.

Edasi märgib E. Jantzeen, et ka härra Myrdall oleks pöhjust tunda hirmu, kui ta oleks olnud valjaanduil baltlaste rietes. Kui paraat kõiko seda, mis varem on sündinud hende kodumaadel. Ta lisab juurde, et N. Liidus kogunu kõhati voi saadeti töölaagritesse venelasi, kes soja ajal oild sattunud sojavangi. Lopuks küsib Jantzeen, kas Myrdal tänapäeval toepoolest toimte samati. See sel juhul tabaks teda toeline rahva protestitorm, kuna nõrmised on näidanud, et umbes 6 protsenti on kõigist kategoorilisest valjaandmise vastu.

Huumorit

Restorani külastaja unustas rahataaku kojja ega saanud keinerile arvet tasuda.

"Jätan telle pandiks oma naise, ise jooksen taha järele."

"Kas te ei saaka jätta pandiks midagi muud, näiteks kella?" tahtis kelner teada.

"Kas teil minu naisest tõesti vähe on?"

"Vandake, mul kodus on juba üks..."

*

"Eriti meeldivad mulle," ütles välisajakirjanik N. Liidus "need seina sisse ehitatud riidekapid."

"Mis kapid?" imestas arhitekt. "Need on tond".

*

Lucien tuli ülemuse juurde ja palus paar päeva puhkust isa matusetele sõitmiseks.

"Te palute sel kuul juba kolmandet korda puhkust ja ikka selsamal põhjusel..."

"Mõtlesin selle üle tse ka, sheff. Toepoolest, kas mu isa mitte ei simuleeri..."

KULTUURIVALLAST

● **RAHVUSVAHELISEL FOORUMIL**

Viimast aja on eesti kirjanduse järjest rohkem pääsenud rahvusvahelisele foorumile. Seda tõnu m.h. selleie, et välismaal skadeemilise koolituse saanud pölvkond on endast rõõmustanud suukohamaadel ilmuvoldc ja väljannetele juures. Kirjandusajakirjast "Books Abroad", mille levik ja kuulsus rahvusvahelises kirjanduisringkondades järjest suureneb, on ingeli juttu olnud. Seda toimetab teatavasti dr. Ivar Ivask. Loetleme siin neid eesti kirjanduisteosid, mis on käsitlemist kõdnud "Books Abroad" viimaseis nõjaai numbris, lisades sulgudes artikli autori nime: B. Kangro "Keeristuli" (M. Jõgeveer), J. Kaarsiti "Vähn teeb toredaid asju" (I. Ivaka), M. Undi "Mõrd Lõodilk. Pheeton, pähkese poeg" (M. Valgemäe), B. Kangro "Puud kõnnivad kaugemaks" (I. Ivask), E. Nirgi "Kreutzwald ja eesti rahvusliku kirjanduse algus" (G. Kurman), E. Vetemaa "Väike romaanirasmat" (I. Ivask), R. Kokel "Et mitte kunagi võita" (G. Kurman), T. Kallase "Puiesteede kummaline valgus" (G. Kurman), E. Nõu "Kõmmutaud "Tõnd teab" (M. Valgemäe), P.-E. Rummo "Tuhkatrunumäng" (M. Valgemäe), J. Smuuli "Enne kui saabuvad rebased ehk Tõugviimde ehk" (H. Grabbi). "Books Abroad" viimaseis numbris ilmunud (Vol. 44, no 3) leidub eriartiklel Johannes Aaviku 90. sünnipäeva puhul pealkirjaga "Johannes Aavik, eesti keele sepp" ni sõnavaralisi kui grammatilisi kõigi, juhtides tähelepanu eriti sellise tõd originaalsusele ja esteetilisele väärtustele.

● **RAHVUSVAHELISTEL KONGRESSIDEL**

Eesti kirjanduist on tutvustatud ka rahvusvahelistel kongressidel. Nii näiteks pidas septembri alguses Prantsusmaal Bordeaux's toimunud Rahvusvahelise Võrdleva Kirjanduisteo Kongressil ettekande dr. Mardi Valgemäe. New Yorgi Linnatülikooli kirjanduisprofessor Valgemäe teesiseks oli mõnedsed suunad Lõõ-Euroopa kommunistlike riikide rasma kirjanduises ja ta peatus oma ettekandes pikemalt neljs rahvusvahelist tähtsust omava näitekirjaniku ja nõidendi juures: poolaka Sławomir Mrozheki "Tango", tshehh Vaclav Haveli "Memorandum", eestlase Paul-Eerik Rummo "Tuhkatrilnumäng" ja jugoslaavlase Aleksander Popovi "Tõne uks vasaikule". Tshehh, poolakas ja jugoslaavlane on rahvusvahelise kuulsusega nimed ja neid näidendeid on mängitud nii Lääne-Euroopa kui Ameeriks lavaoli. Dr. Valgemäe kõnetu selle ettekande põhjal pidams loengut eesti kirjanduisest esineval talvel Montrealis asetleidvale kirjanduskongressile.

● **REFERAADID INGLISE KEELES**

Ohio Riiklikus ülikoolis lestis aasta 1970. a. veebruaris Balti Kirjanduisest kõnelemata rahvusvaheliste kõnelejate ja ka Jaapani diplomaat, kes oli kommunistide poolt teostatud ihu pangerõvi.

Asaias on terror kujunenud üheks populaarsemaks poliitilise võitluse vahendiks ning on praegu eriti õitsele puhkenud Kagu-Asias ja Kesk-Aasias. Iidsa on Mao kommunistlud tuhtud rahutuste organiseerijatena ja vägivallategude korraldajatena tegutsedes eriti intensiivselt Läänе Bengalis, kus nad paleteavd oma vastaste elumajaid ja el pärka tapisõ rõõvimiste ega nõrvamiste eest. Lääne-Bengali pealinnas Kalkuttas avastati hiljuti suur kommunistide lõhkeaineve hoidla, millest võib järeldada, et Bengali kommunistlel on otseseid sidemed kommunistlikku Puna-Hilinaga. Kommunistide poolt organiseeritud rahutusi, pommitamisi, hõlmatetunge ja rõõvimisi on toimunud ka kõigis teistes Kagu-Aasia riikides.

Jaapanis õhvardanid ülioõpilased kaks aastat tagasi fülikoolid ile võtta, tegutsedes ühnselt kommunistlike agitaatorite näpunäidete järgle.

Valitsus võitis ülõpilaste rahutuste ühvidlerimiseks turvitusele valjud ähinud ning praegu on Jaapanis poliitiline olukord värdlemisi stabiline.

Rahutusi ja nende põhjusi uurivad eksperdid väidavad, et igasugused ülestõusud, demonstratsioonid ja vägivallategud muutuvad oma iseloomult ühe poliitiliseemaks ja paremini organiseeritakse. On selge, et nende taga on kommunistlkud agendid ja agitaatorid, eks opetavad oma jõgiritele roivade käsitamist, pommide valmistamist ja rahutuste organiseerimist. Agendid, kes tulevad välja Fidel Castro põrandaalune tegevuse koolist ja teistest sellelaadilistest punastest oppeasutustest, tunnevad oma tõnd hästi ning nende tegevusi haktadi järkjärgult sooviitud viiluandma.

VÄGIVALD kogu maailmas

Algus lk. 1

liisiikide sõndajat, kelledest on kolm mõrvatud. Uruguay terroristide kiiisis on veel praeguti Ühendriikide põhiuurjanaatse eksport Claude Fly, kes küüditati juba 7. augustil. Sõmall ajal küüditati ka Ühendriikide noandja Uruguays Dan Mitrione, kelle pahapoolsed terroistid mõrvasid. Ühendriikide küüditesid ja mõrvasid terroristid Läine-Saksamaa saadiku.

Brasiilias küüditati Läine-Saksamaa saadik ja iks jaapani diplomaat, kes ja iks kommunistide poolt hiljem vabastati.

Penle selle on toimunud terve rida teisi Kulialetunge ja küüditamisi-Latseidi.

Ka Kanada ei ole pääsenud tüdelikult terroirismist, kusjuures terroristide aktsioonid piirdupnemiselt pommitamistega ja pangarõõvidega. Vägivald ja terror on eriti levinud Quebeci provintsis, kus ekstremistid nõuavad provintsi lahkuloõmist ülejäänud Kanadast ning kasutavad oma nõudmiste lahisurmiseks juhtemeetodeid.

Montreali politseivõimud arvavad, et kiiesoleval aastal on Montrealis sõmadi ringkondade poolt teostatud 102 pangarõõvi.

Asaias on terror kujunenud üheks poliitilise võitluse vahendiks ning on praegu eriti õitsele puhkenud Kagu-Asias ja Kesk-Aasias. Iidsa on Mao kommunistlud tuhtud rahutuste organiseerijatena ja vägivallategude korraldajatena tegutsedes eriti intensiivselt Läänе Bengalis, kus nad paleteavd oma vastaste elumajaid ja el pärka tapisõ rõõvimiste ega nõrvamiste eest. Lääne-Bengali pealinnas Kalkuttas avastati hiljuti suur kommunistide lõhkeaineve hoidla, millest võib järeldada, et Bengali kommunistlel on otseseid sidemed kommunistlikku Puna-Hilinaga. Kommunistide poolt organiseeritud rahutusi, pommitamisi, hõlmatetunge ja rõõvimisi on toimunud ka kõigis teistes Kagu-Aasia riikides.

Vene propaganda jaburdusi

Algus lk. 1

Pamfletis taiteeritud seletuste järgi olevat nad vahetanud luureandmeid Saksa luurega N. Liidu vastu ja Saksa andmed olnud palju põhjalikumad Eesti luure omadest. Kui kõrgemad ohtvseid kohtusid, siis on arusaadav, et vestluses nad ei rääkinud ilusest ilmast ja muust, vaid ka sõja-ala küstimustest ja miks seal ei võõdud vahetada ka oma isiklikke arvamisi N. Liidu kohta, sest Eestile ja teistele Balti riikidele N. Liit Kõigu aeg olnud hunniks Genfis "Balti Entente", mille eesmärgiks olnud sõda (?) N. Liiduga. Laidoner teomud päevavalgele phaesi "Balti Ententele" ühendatud armee ülemjuhatajana. Laidoner organiseerinud sellesse Ententesse ka Soomet ja Poolat.

Et Balti riikide koostöö sõvendamispõhiled olid nende riikide eneseksitse huvides, sellest saab aru iga normaalse mõtteõõgvõimeline, aga mitte uingiks rünnakõõjuks kita N. Liidu vastu, kes alatsua olnis igasugusele võõtleid ja ettekäändeid (tema ise otsustab, millal nende uuade juõgeekle on ohustatud ja läheb kutsumata appi), et neid riike valluutada.

Tekib küsimus, mis Moskva eesõõkeelse häälestorn on vilnud selliste jaburduste levitamisele. Nõõb, et tõõ se selleks on ahnud Läänе-Saksa ja Moskva asjane sõpruspakt, mille puhul tahetakse tõestada, et Balti riigid, eriti Eesti on strategilise asendiga on ohuks N. Liidu ehitistele keskusteie ja sellepärast peab kuuluma tema võimu alla. Teiseks tahetakse pealekasvanud generatsioone anda pilt, kuidas iseeiseiev Eesti on olnud ohuks oma suurele naabrile. Kes neid aegu pole kassa elanud, selleit lõõdetakse, et ta ka jõõmedaimat valet usub, kui seda igasuguste valjameeldud üksikõsjadega serveeritakse, sest ajaloo aliikate kõttesaadavus raudeesõõde taga ei ole tavalisele kodanikule lihtne kui mõte päris voimatu.

A. K.

Esinduse valimiseelne koosolek Göteborgis

GÖTEBORG (EPL) — Pühapäevsl, 25. oktoobril toimub Göteborgi Eesti Majas seoses Esinduse ülduvlimistega novembris valimiseelne selgituskoosolek, kus esinevad sõnavõttudega kõigi Esinduse kuuluvate rühmiõõte esindajad.

Esinduse juhatuse esimees ja samuti Koostöö Keskuse esimees agr. Ivar Karupää selgitab oma rühma seisukohti. Esinduse biirooijuhataja Ahti Pae esitab Vabaduslitu, Ado Irval Rahvusliikku Parempoolset rühma ja samuti söidab Stockholmist kohale üks Liberaalse erakonna esindajaid. Tõendavad sõnavõtte on loota ka rühmade kohapeaselt esindajalt.

Göteborg on ühes oma ümbruskonna peale Stockholmi üks suuremaid valimisringkondi, kus hääleõigusliike kasutajaiste arv ulatsevkaugelt üle kaze tuhande. Nende huligas on rohkesti esmakordselt noori valijaid, peid. Kes on vot saavad käesoleva aasta jooksul 18 aastat vanaks. Nende on ka toenoolik, et paljudele pole nõ Rootsi Eestlaste Esinduse olesandel ja seega üldvalimised kõikiti selged, samuti tõesikuel tuhmude ohtasesused ja taotlused.

Esinduse tegevuse raamides. Seega on esmakordselt valijate osavõtt 25-nda oktoobri koosolekust väga oluline.

Aeg areneb ja edenab vaheptidimata. Osalt positiivselt, aga osalt ka negatiivselt. Sellest olenevalt peaks olema huvitav jälgida Esinduse rühmituste seisukohti nii ühe kui teise ajanähtuse suhtes.

Meid huvitavad eriti minoriteetide probleemid, kodumaa küilastamine, meie ühiskondlik osatähtsus ja muud taolised küstimused. Kõigi nende kohta peaks leiduma selgitavaid seisukohti pühapäevasel koosolekul, kasa arvatud ka valimistehnilised küsimused.

Selgituskoosoleku algus on kell 12. Esinduse Göteborgi üldkogu koosolekii korraldajana loodab sellest osavõtta ja üldeh eretulemast.

Balti teaduste konverents

NEW YORK (VES) — Kõiktoma osaliigi kolledžhs San Jose's toimub 28. oktoobril Balti Teaduste Konverents, kuhu muide VOA idaranniku eesti teadlased sõldasõ äärutud jõ-tennukiga.

Kongressil on rohkesti ettekandeid mitmesugusetel sõndeit Balti tuntud teadlastelt. Suurürituse propagandakomitee esimeheks on Arne Tõnis Kint.

Eesti insener Antillidele

NEW YORK (VES) — Taivilinsener Aadu Abel New Yorgi lähistelt, on moodustanud kahe ameriklaasest kollegiga ehitusettevõtte "Coral Corporation", tegevuskohaga St. Maarten (St Martin) saarel Hollandi Antillides, mis asub St. Croix saarelt, Virgin Islandilt, umbes 75 miili lõunasse.

Ins. Abel lahkus koos perekonnaga Antillidele, kus temal ja ühkaassal m.h. tuleb omal kiel õpetama oma kaheksa poega, kuna saarel puudub inglikeelne algkool.

Ins. A. Abel töötas ülikooli lõpetamise järeld 1963. a. alates New Yorgis tuntud ehitusettevõttes John J Kassner & Co., Inc. juures ja hiljem jõõpsamade ehitusfirmas Ebasco Services, Inc., vastutavate laadsel. Iseeisvale praksisele asumine ja Coral Corporationi moodustamine toimus juba 8 kuud tagasi. Eeltööd arenesid kiiresti ja üks partneritest asub juba 6 kuud St. Martenil sõnastatud ehitusettevõtte kõiku panemiseks. Nüüd asub ka ins. A. Abel saarele. New Yorki jõõb hende joonestusbüroo ühe partneri juhtimisel.

Ins. A. Abel on saarel vilnuiud juba kahel korral. Elu seal on meeldiv, inimesed kenad, kliima hea, aasta lõõl on keskm. temperatuur 80 kraadi. Saar on väike, ainult 37-ruutmiili suurune. Põhjaosa on Prantsusse, lõunaosa hollandlaste valduses. Tegutsema asutakse saare lõunaosaa. Lennuühendus New Yorgiga on olemas.

Väljavantes ehitusetegevuse alal saarel on head, mõrgib J. Abel, lisades, et nad loodsvad tugevat progressi ehitusegevuses. Nende firma ehitab seal juba ühte panka, ühe ja kahe ruumiga ürikorteriel, viit elumaja jne. USA kapitali huvi saarre vastu on mõrgetav. Ameerklesed ehitavad seal endile suve- ja talvemaju. Järgneval aastal tahab ka üks New Yorgi pankadest seal osakonda avada.

Läätile uus saadik USA-s

WASHINGTON (VES) — Läti Vabariigi senine saadik Washingtonis prof. dr. Arnold Spekke teatab, et ta astub tagasi esindaja kohalt ja et tema asemel astub Läti Vabariigi esindaja kohustusesse senine saatkonnanõunik dr. Anatol Dinbergs. Prof. dr. A. Spekke lahkumine on tingitud tervislikest põhjustest ja vanadusest. Ta on sündinud 14. juunil 1887.

Uus Läti Vabariigi esindaja dr. Anatol Dinbergs on sündinud Riias 3. märtsil 1917, lõpetanud Riia ülikooli ja doktori vääteklirja õigusteduse alal kaitsnud Georgetowni ülikoolis Washingtonis. D.C. Ta töötas Läti välisministeeriumis 1934—1937, mille järele määrati asekonsuliks New Yorki. Siit siirdus ta 1941 Läti saatkonna teenistuse Washingtoni staheena, avansseerudes hiljem saatkonnanõunikuks.

Dr. A. Dinbergs on hästi tuntud teiste Balti esinduste poolt, kuna ta oma Washingtoni asumisest peale on olnud nendega vahetus kõõstöös ja oma võimude kõikidest nõupidamistest ja ühiseit astutud sammudest.

Dr. A. Spekke oli 1933 kuni sõja algamiseni Läti Vabariigi saadikuks Roomas. Läti Vabariigi esindaja kohen Washingtonis asus ta pärast saadik Feldmanise surma 24. mail 1934. Kutselt on ta ajaloolane ja tema suust on ilmunud ka rida sellelaadsed töid.

Kiriku ja seltsi tüli Vancouveris

**VANCOUVER — Vancouveris sai kohalik Eesti Seltsi mõni aeg tagasi uue peamiseit noorest koosnevat juhatuse, olles seega selles suhtes eran teiste taoliste organisatsioonide hulgas. Nagu nõlid Läänerannikule eestlaste käistel paljudandatõlkandjast "Läänekaare Postipoiss" selgub, sattus selitsi juhatus pentseit vastuulle kohaliku Peetri koguduse õpetajaga, milline konflikt saavutas kõrgpunkti nõidunud suvel tolmunud selitsi erakorralisel peakoosolekul. Uus juhatus astus protestiks õpetaja tegevusi vastu aigul valdavas enamuses tagasi, kuid lasi end siis jälle muesti valida. Koosoleku kohta, kus oli üle 129 osavõtja, kirjutab "Läänekaare Postipoiss", et selleil linnesiid vastutuul Vancouveri Eesti Seltsi ja koguduse vahel.

Selts muretses eestlaste vabaõhutuu "Mõestas" ja millegipärast kuigu duse õpetaja tõstas kantelist selleie vastu, mida seltsi poolel pandi pahaks. Eesti Seltsi juhatus tegi kirikust usuõuskõõsimuse ja peakoosolekule jõi otsustada, kas kirikuõpetajal on õigus voi seltsi juhatusel, kes omu teada on tegutsenud ainult Vancouveri eestlaskonna ja selle kõõlsvõõ huvides. Juhatuseie ovaldasti peasegu ametpõrendõlleit uusõõdust.

Ameerikas ilmub ülõõpilased kaks aastat tagasi fülikoolid ile võtta, tegutsedes ühnselt kommunistlike agitaatorite näpunäidete järgle.

Valitsus võitis ülõpilaste rahutuste ühvidlerimiseks turvitusele valjud ähinud ning praegu on Jaapanis poliitiline olukord värdlemisi stabiline.

Rahutusi ja nende põhjusi uurivad eksperdid väidavad, et igasugused ülestõusud, demonstratsioonid ja vägivallategud muutuvad oma iseloomult ühe poliitiliseemaks ja paremini organiseeritakse. On selge, et nende taga on kommunistlkud agendid ja agitaatorid, eks opetavad oma jõgiritele roivade käsitamist, pommide valmistamist ja rahutuste organiseerimist. Agendid, kes tulevad välja Fidel Castro põrandaalune tegevuse koolist ja teistest sellelaadilistest punastest oppeasutustest, tunnevad oma tõnd hästi ning nende tegevusi haktadi järkjärgult sooviitud viiluandma.

Suusamäärimisaparaat Toronto eestlaselt

TORONTO (VE) — Mõne nädala eest ilmus Torontos ja ka paljudes teistes Ontario keskustes müügile uuetüübiline suusavahalaja, millegiagasit sisi-valgelt läbipaistvalt plastikpakendilt vaatab vastu uus "lapse" nimi — Wax Tester Ski Wax". Tegemist on leiutisega, mis Toronto elav spordilegelane ja tehnika-mehaanika alal tegutsev Herbert Kuus ja mis tõotab suusasportlaie ka muuta tublisti kergemaks ja hende suusad paremini libisema panna.

Kõigele lisaks on uus aparaat selise suurusega, et ta mahub igaase taskusse ja on kerge kaasas kanda.

Suuskade vahaamine ehk vahatamine on suusatrajale minekuks vajalike ettevalmistuste hulgas alati olnud üks olulisemaid toiminguid, eriti neil kes võtavad oma vistlusest. See on tõhtipeale küllaltsi tülikas ja segavõitev töö. Suusamäärde sulatamiseks on kasutatud mitmesugusid vahendeid nagu küünal, leeklamp ja vahatamisaparaat, millest tule annavad erilised põlevad tabletid. Kõigi neil on oma puudused ja veed. Esteks juba tulega tuleb alati olla ettevaatlik. Ka suits ja gaasid pole eriliselt ega kasulikud, rikkudes ohtu ja mõjudes mürsel vilsl ehssoodsalt suuskadele minevale määrdele ehk vahale.

Uuel vahatajal on palju hiid omadusi ja paramusi teiste vahenditega võrreldes.

Seda on näärmisel lihtne käisiteda, nii et selle tõõga saab hakkama ka inge. On ohtu et ole tulega tegemisel ning ei kuumene tiie ja puhas ei teekta sõtsui ega gaasi. Teeb tolu palju kiiremini — maksimaalne aeg kahe suusa määrimiseks on 6—7 minutit kuajuures vahekord kanduh

SIIT ja SEALT

● **80-aastane hindu usuline juht** Shri Dewan on annud vande, et ei ta heida kunagi oma pilku ühelegi naisolevusele. Sellest kinnipidamiseks ostis ta oma hiljutisel lennul Londonist Montrealiysse kõik 17 kohta lennuki esimesse klassi, garanteerides sel teel, et üiksi naisolevus ei pääse temu ega ta kümne ähmise läähedale. Maksma läks see "luksus" 560 dollarit. Lõmusimie teel lennukisse hoidis ta silmad kinni, et mitte näha naisreisijaid.

● **Oklahoma ülikooli õppejõud ja rahvusvahelise kirjanduusajakirja Books Abroad toimetaja dr. Ivar Ivask kõlastus Frankfurtis rahvusvahelisi raamatumessi ja sõidus scalt edasi Parisi. Tagasi koju jõudis ta 4. oktoobril. Oma lõõvuse puhkuse veetis dr. Ivask Soomes. Tema uusim luuletuskogu "Ajaloo alad" on kõõtmisel ja ilmub peatselt.**

Armas ode

Marta Zihrul

n-na Mamberg

* 28. 11. 1898 Paides
† 17. 10. 1970 Stockholmis

Sügavas leinas

OTTO ja HELMUT OMAKSED
Kodumaal

Matusetalitus toimub reedel, 30. oktoobril kell 15.30 Trons kabelis Metsakalmistul.

Armsat

Marta Zihrul'it

mälestavad vaikses leinas

THU PEREKONNAGA
LIA PEREKONNAGA
PALLUS

Kohalik elu

GÖTEBORG

Aasta- ja kõnekoosolek

Rahvustõk Koostöö Keskuse Göteborgi osakond korraldab aastapaevakoosolekuid laupäeval, 24. oktoobril kell 10.30 Göteborgi Eesti Majas, Drottningsgatan 27.

Peakõneksis Koosoleku rakendus. arutendod, valimised ja koosoleku aitatus.

Kell 12 samas arutuskoosolek, kus osavõtuõiguse saavutadaks esinduse esimees Leo Karupää, peasekretär Valter Soo ja Olemaamlase Keskõnõukogu Europõõlitoo liige Jüri Adila.

Kell 15.30 samas pidulik koosvõõbimisõhtuõtaga. Osavõtust koosvõõbimisele palutakse registreerida Osakonna esimehele Jaan Savojale, tel. 21 34 29.

BORAS

Valimiskoosolek

Eelseisvate üldvalimiste puhul toimub reedel, 23. oktoobril kell 19 selgituskoosolek Moderata Samlingspartei ruumes, Skolgatan 24. Kõneelevad Leo Karupõõ — Rahvusliik Koostöö Keskus, Ado Irval — Parempoolne Rühm, Ahti Pae ja Arvi Moor — Eesti Vabadusliit ja esindaja Liberaalsest Erakonnast.

UPPSALA

Valimiskoosolek

Eelseisvate üldvalimiste puhul toimub selgituskoosolek pühapäeval, 25. oktoobril kell 18 Rahvusliik Koostöö Keskus, Ado Irval — Parempoolne Rühm, Ahti Pae ja Arvi Moor — Eesti Vabadusliit ja esindaja Liberaalsest Erakonnast.

NORRKÖPING

Loengõõhtu

Kogudus korraldab pühapäeval 1. nov. kell 16.30 kohe pärast jumalateenistust Matteuse kog. saalis (Matteusgården N-Promenaden 108) koosvõõbimis-loengõõhtu kohvilaugua.

Ohtu kõlalisena esineb ajõõkohase ettekandega Helmi Miesio Stockholmist. Kaastegev ka kog. segakoor J. Aro juhatusel.

Kelregistreerimine kuni 28. okt. kog. juhatusele, V. Avstare, tel. 15 44 81.